

B I L T E N 03/2012

UŽICE mart, 2012. Godina

POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA UŽICE DOO“-UŽICE

-ecc. Jovan Mirosavljević, direktor

-dipl. ing. Petar Joković, stručni saradnik za voćarstvo

-dipl. ing. Miroslav Milivojević, stručni saradnik za stočarstvo

-dipl. ing. Nebojša Đurić, stručni saradnik za stočarstvo

-dipl. ing. Ljubodrag Pantelić, stručni saradnik za ratarstvo

-dipl. ing. Milenko Gavrilović, stručni saradnik za zaštitu bilja

-dipl. ing. Zorica Lazić, stručni saradnik za zaštitu bilja

-dipl. ing. Milena Krković, stručni saradnik za zaštitu bilja

Osnovna delatnost „Poljoprivredne stručne službe Užice“ iz Užica je pružanje saveta odabranim i ostalim domaćinstvima na području svoga rada , koja se ostvaruje kroz:

-predavanja

-održavanje radionica

-davanje saveta u Službi

-davanje saveta telefonom

-davanje saveta na imanjima zemljoradnika

-davanje saveta putem lokalnih radija i televizije

-davanje saveta putem biltena, plakata i brošura

-postavljanje demonstracionih oglada

-održavanje poljoprivrednih izložbi –sajmova

-pomoć zemljoradnicima oko upisa i obnove u Registru P.G.

-blagovremeno upoznavanje P.G. sa pojedinim uredbama

-upoznavanje P.G. sa načinom i vremenom podnošenja dokumentacije radi

ostvarivanja sredstava po pojedinim uredbama.

Telefoni /fax službe: 031/513-754, 516-266, E- mail: pssuzice@sbb.rs

Simentalska rasa

Simentalska rasa ja najznačajnija rasa goveda kombinovanih proizvodnih osobina u svetu. Nastala je u dolini reke Sime u Švajcarskoj i proširila se po celoj centralnoj i istočnoj Evropi, gde se gaji u čistoj rasi ili se koristi za programe ukrštanja.

Simentalsko goveče spada u grupu crvenošarenih planinskih rasa. Vodi poreklo od goveda, koja su još u petom veku naseljavala oblast zapadne Švajcarske. U nastanku simentalske rase učestvovala su brahicerne švajcarske rase i primigena goveda. Dobijena je rasa kombinovanih proizvodnih osobina, izrazito dobrih aklimatizacionih sposobnosti, što je omogućilo da se proširi po svim kontinentima.

Pod uticajem različitih selekcijskih pravaca došlo je do specijalizacije proizvodnje, koja je dovela do formiranja tipa mleko - meso i tipa meso - mleko. Boja simentalske rase je crveno - bela, sa nijansama od tamnocrvene do svetlo pšeničnožute. Bela polja su jasno ograničena. Glava, donji deo nogu i repa su najčešće beli, jer su selekcijom forsirana ovakva grla sa potpuno belom glavom.

Danas je ova praksa napuštena, s obzirom na to da nije utvrđen uticaj boje na kvalitet grla. Eksterijer simentalskog govečeta karakteriše snažna građa i podjednako dobro razvijen prednji i zadnji deo tela. Glava je srednje veličine, frontozus tipa. Vrat je muskulozan sa dobro razvijenim đerdanom. Leđa i sapi su široki, grudni koš je dubok i širok. Abdomen je prostran, a vime je dobro razvijeno, ponekad nepravilnog oblika sa pasisama. Noge su čvrste, zglobovi su dobro razvijeni, a papci čvrsti. Butine i plečke imaju dobro razvijenu muskulaturu.

Formiranje savremenog tipa simentalske rase imalo je više faza. Potreba za radnim tipom goveda uticala je da se od prilično sitnih goveda formira krupniji tip simentalca, sposoban za teže radove. Standardom je bila predviđena visina bikova od 152 cm, a krava 142 cm. Mehanizacijom poljoprivrede, radne karakteristike simentalske rase izgubile su značaj, pa je forsiran moderni tip usmeren na proizvodnju mesa i mleka, smanjenog formata i zbijene konformacije tela. Tako je kod modernog tipa najčešća visina krava oko 138 cm, a bikova 145-155 cm.

Telesna masa krava je 600-700 kg, a bikova je 1000-1200 kg. Telad na rođenju ima telesnu masu od oko 40 kg. Simentalsku rasu odlikuju dobre tovne sposobnosti. U uzrastu od 12 meseci junice postižu telesnu masu od 360 kg a muška grla 450 kg sa dnevnim prirastom u tovu junadi preko 1,2 kg. Randman je 60-62%. Meso je odličnog kvaliteta, mramorirano, svetlocrvene boje.

Mlečnost simentalske rase u različitim zemljama, u zavisnosti od kvaliteta zapata, selekcijskog programa i uslova gajenja, prilično varira i kreće se od 4000 kg do preko 5000 kg sa 3,6-4% mlečne masti kod mlečnog tipa. Plodnost krava simentalske rase je dobra, preko 80%.

Zahvaljujući plastičnom genomu i značajnom stepenu varijabilnosti osobina omogućena je selekcija u različitim pravcima. Trend gajenja simentalske rase u Evropi, a naročito u Švajcarskoj je favorizovanje mlečnosti, selekcijom u čistoj rasi ili ukrštanjem sa crvenim holštajnom, dok se u Americi favorizuje mesnatost.

Nebojša Đurić, dipl.ing.

OPASNOST OD POJAVE POZNIH PROLEĆNIH MRAZEVA

Pojava poznih prolećnih mrazeva u zavisnosti od vremena pojave, intenziteta pojave i dužine trajanja može da nanese manje ili veće štete u voćnim zasadima. Prvenstveno dolazi do izmrzavanja generativnih pupoljaka, zatvoren, otvoren cvet ili plod. Vegetativni pupoljci su otporniji.

Naime, činjenica je da su moguće štete daleko veće ukoliko je biljka ušla dublje u vegetaciju. Već sa bubrenjem pupoljaka smanjuje se otpornost na pozne prolećne mrazove. Pojavom cvetnog pupoljka, otvaranjem cveta, formiranjem mladog plodića otpornost na pozne prolećne mrazove je sve manja.

Štete od eventualnog izmrzavanja se ogledaju prvenstveno na orahu i koštičavim vrstama voća, dok je jabučasto voće zbog kasnije pojave cveta manje izloženo štetama. Kod jagodastog voća pojava šteta je sa većom verovatnoćom kod ranocvetajućih vrsta, crna ribizla i jagoda, dok je daleko manja kod maline, kupine i crvene ribizle.

Štete nastaju prvenstveno u dolinama, pored reka i potoka, a znatno manje na pobrđima gde i ima najviše zasađenog voća.

Ukoliko dođe do pojave slana, prizemnih mrazeva, razlika u temperaturi vazduha pri zemlji i na 2 metra visine bude oko 5 stepeni, pri čemu se ne javljaju štete na voćkama.

Najosetljiviji je već formiran mlad plod, koji izmrzava na -0,5 do 1 stepen, otvoren cvet izdržava temperaturu od -2 stepena, dok zatvoren cvet (faza belih balona) izdržava do -4 stepena Celzijusa. Najosetljiviji je mladi plod kajsije, izmrzava na -0,6 stepeni, dok plod oraha strada na -1,0 stepen. Pri pojavi poznih prolećnih mrazeva, ukoliko nema šteta na orahu, kod nas je ostalo voće bezbedno. Pojava šteta od poznih prolećnih mrazeva je veća kod nisko stablašica. Manje štete se javljaju i kod očaka koje imaju duži period cvetanja, time i veće šanse da deo svetova donese i plod.

Direktne mere zaštite u voćarstvu od poznih prolećnih mrazeva su:

-zadimljavanje tokom noći, kada se očekuje pojava poznih mrazeva. Za ovu svrhu mogu se koristiti stara, vlažna slama ili seno. Međutim, objektivno ukoliko je jači intenzitet pojave i duže trajanje niskih temperatura šanse za uspešno zadimljavanje su sve manje.

- **zagrevanje i mešanje vazduha**, za šta se koriste specijalni uređaji za zagrevanje i jakim propelerima mešanje vazduha u cilju smanjenja rizika od poznih mrazeva,

-orošavanje – prskanje vodom, daje najveće mogućnosti za sprečavanje mogućih šteta od poznih mrazeva.

Orošavanje treba da traje sve do početka otapanja leda, koji nastaje prelaskom vode u led na cvetu, listu i plodu voćaka. Naime, prelaskom vode u led oslobađa se 80 kalorija po gramu vode, što diže temperaturu za 5-7 stepeni.

Količina vode potrebna po 1 hektaru za 1 sat prskanja je oko 35 kubnih metara. Prskanje treba da se radi sve do početka rasta temperature, kada počinje otapanje leda.

Prema tome, najbolje je pre podizanja voćnog zasada izbegavati mrazišta, a na rizičnijim područjima koristiti voćne vrste koje kasnije kreću sa vegetacijom i poznije cvetaju. Objektivno u našim uslovima direktne mere za sprečavanje šteta od poznih prolećnih mrazeva ne mogu dati pouzdanu zaštitu zbog nedostatka opreme i vode i uređaja za prskanje u vreme pojave niskih temperatura.

Radulović Andrija, dipl.ing.

Monilioze koštičavog voća (Monilinia laxa)

Monilioze su rasprostranjene u svim regionima zemlje i spadaju u vrlo štetna oboljenja koštičavog voća. Na osetljivim sortama koštičavog voća prouzrokuje masovno propadanje cvetova i grančica. Značajne štete nastaju i na plodovima.

Monilioza se ispoljava na cvetovima, lastarima, grančicama i plodovima. Zaraženi cvetovi su mrko-sivi i opadaju. Parazit iz cvetova prodire u grančice izazivajući njihovo sušenje. Posebno su osetljive neke sorte višnje, kajsije, šljive..

Monilioze mogu biti zahvatiti plodove u vreme zrenja, čuvanja, transporta. Na plodu se javlja mrka pega, koja se zatim širi zahvatajući veću površinu, zatim počinje plod da truli. Ovako „mumificirani“ plodovi vise na voćkama ili opadaju. Oboleli plodovi od monilije prepoznaju se po koncentričnim krugovima po površini, koji predstavljaju organe za razmnožavanje parazita.

Vlažno vreme u toku vegetacije, posebno u periodu cvetanja, pogoduje razmnožavanju i širenju patogena. U takvim godinama se može očekivati jača pojava truleži plodova.

Borba protiv ove bolesti je teško izvodljiva.

Obavezno je u prolećnoj rezidbi odstraniti sve suve grane i grančice sa mumificiranim plodovima sve do zdravog dela. Za smanjenje inokuluma parazita je važno i obaviti tretman sa bakarnim preparatima u fazi bubrenja pupoljka koštičavog voća.

Neophodan tretman, za osetljive voćne vrste i sorte, je u fenofazi cvetanja- „beli baloni“ sa jednim od preparata: CHORUS 75 WG (0,02%), SUMILEX 50 SC (0,15%), KUBIK PLUS (0,20%), SIGNUM (0,075%), AKORD WG (0,075%). Ukoliko u fazi cvetanja nastupi kišan period i zahlađenje koje produžava cvetanje, a infekcija od monilije se pojačava potrebno je ponoviti predhodno tretiranje istim preparatima 7-10 dana u odnosu na predhodno.

Sortiment krompira za sadnju u 2012-oj godini

Da bi se određena sorta proširila u proizvodnji treba da je:

- stabilna u pogledu visokog prinosa
 - tolerantna na umerenu sušu
 - tolerantna na određene bolesti i štetočine
 - da morfološke i organoleptičke osobine odgovaraju zahtevima tržišta
- Bitne karakteristike sorte su:

- plitka okca
- pravilan oblik
- postojanost boje mesa nakon obrade

Prednost kod izbora dati tolerantnim i otpornim sortama.

ALADIN

Krtole: srednje krupne, ovalne, pokožica crvena, meso krem boje;

Otpornost prema bolestima: prilično otporna na plamenjaču krtola, srednje otporna na običnu krastavost, plamenjaču lista i na Y virus, srednje osetljiva na virus uvijenosti lista.

Napomena: daje visoke prinose, krtole su pravilnog oblika uniformne.

AMOROSA

Krtole: krupne, ovalno-izdužene, pokožica crvena, meso svetlo-žute boje.

Otpornost prema bolestima: prilično otporna na plamenjaču krtola, na virus uvijenosti lista, Y virus i običnu krastavost, srednje otporna na plamenjaču lista.

KONDOR

Krtole: veoma krupna, izduženo ovalna, pokožica crvene boje, meso svetlo-žute boje.

Otpornost prema bolestima: prilično otporna na plamenjaču krtola i lista, Y virus i virus uvijenosti lista, srednje otporna na običnu krastavost.

Napomena: daje visoke prinose, tolerantna na sušu, vrlo osetljiva na nematode.

RAJA

Krtole: srednje krupna do krupna, ovalnog oblika, pokožica crvene boje, meso svetlo-žuto.

Otpornost prema bolestima: otporna na plamenjaču krtola, prilično otporna na običnu krastavost, plamenjaču lista i viroza.

Napomena: daje dobre prinose, krtole pravilnog oblika, ujednačene.

DESIREE

Krtole: prilično krupne, izduženo-ovalnog oblika, pokožica je crvene boje, meso svetlo-žuto.

Otpornost na bolesti: prilično otporna na plamenjaču krtola, srednje osetljiva na viroze, običnu krastavost i plamenjaču lista.

Napomena: tolerantna na sušu, veoma adaptabilna sorta.

CLEOPATRA

Krtole: srednje krupnoće, ovalnog oblika, crvene pokožice, svetlo-žutog mesa.

Otpornost prema bolestima: srednje osetljiva na plamenjaču lista i običnu krastavost, srednje otporna na plamenjaču krtole.

Napomena: najranija crvena sorta, dobrog prinosa i kvaliteta krtola za svežu potrošnju.

RIVIERA

Krtole: krupne, ovalne, pokožica belo-žute boje, meso svetlo-žute boje.

Otpornost na bolesti: otporna na običnu krastavost i Y virus, srednje otporna na uvijenost lista, plamenjaču krtola, srednje osetljiva na plamenjaču lista.

Napomena: daje visoke prinose u ranoj proizvodnji.

TRESOR

Krtole: krupna, ovalna, pokožica svetlo-žute boje, meso svetlo-žuto.

Otpornost na bolesti: prilično otporna na viroze, običnu krastavost i plamenjaču krtola, srednje otporna na plamenjaču lista.

Napomena: Tresor je zamena za Jaerlu, daje dobre prinose u ranoj proizvodnji.

ARNOVA

Krtole: veoma krupne, ovalno-izduženog oblika, pokožica žuta, meso svetlo žuto.

Otpornost na bolesti: prilično otporna na viroze i plamenjaču, srednje otporna na običnu krastavost.

Napomena: dobar prinos, ima atraktivan oblik i krupne krtole

VIRGO

Krtole: srednje krupna, izduženo-ovalna, pokožica krem boje, meso belo.

Otpornost prema bolestima: srednje otporna na Y virus, običnu krastavost i plamenjaču krtola, srednje osetljiva na virus uvijenosti i plamenjaču lista.

Napomena: alternativa za Kennebec, pogodan za duže skladištenje.

AGRIA

Krtole: srednje krupna, izduženo ovalne boje, žute pokožice i mesa, okca plitka.

Otpornost prema bolestima: otporna na Y virus i plamenjaču krtola, srednje otporna na običnu krastavost, virus uvijenosti i plamenjaču lista.

Napomena: veoma prinosna sorta, postojane boje mesa, ima dug period mirovanja.

BRIGHT

Krtole: srednje krupna, ovalnog oblika, bele boje mesa.

Otpornost prema bolestima: prilično otporna na viroze, plamenjaču lista i krtola, srednje otporna na običnu krastavost.

Napomena: daje krtole ujednačene krupnoće i dobrog su konzumnog kvaliteta.

KENNEBEC

Krtole: srednje krupne, ovalnog oblika, pokožica svetlo-krem, meso bele boje.

Otpornost prema bolestima: otporna na Y virus, srednje otporna na plamenjaču lista, crnu pegavost, suhu trulež, veoma osetljiva na plamenjaču krtola.

Napomena: veoma atraktivna sorta, za svežu potrošnju (kuvanje i pečenje). Zahtevna sorta u pogledu proizvodnje i čuvanja.

Ljubodrag Pantelić, dipl.ing.

Izdavač:

**„POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA UŽICE“
DOO Užice**

Tiraž:

300 primeraka